

Spana på plast och märkning

Hej alla miljöspanare!

Ett stort tack till alla som kom på toalettfesten, vad roligt att så många kunde komma! Ni var ju riktigt duktiga på att sortera skräp. Nästa uppdrag handlar om att spana på plast och märkning!

Var finns det kemikalier? De finns överallt omkring oss, i maten vi äter, i kläderna vi har på oss och i husen där vi bor. De finns i elektronik, leksaker och möbler. Vi får dem i oss när vi andas, äter och dricker. Barn är extra känsliga för kemikalier, vilket beror på att deras kroppar inte är färdigutvecklade. De är också mer utsatta än vuxna eftersom de, i förhållande till sin kroppsvikt, äter, dricker och andas mer.

Kommunens ambition är att situationen i skolan och förskolan ska vara bättre än i samhället i övrigt. Att få vara i en inomhusmiljö som inte innebär några risker för hälsan är viktigt och borde vara självklart. Barnen borde kunna få vara i en miljö som är så fri från farliga kemikalier som möjligt.

I det här uppdraget ska vi se särskilt på all plast som finns omkring oss i lekmaterial av olika slag. Plast tillverkas av kemiska ämnen med olika egenskaper och kemikalier tillsätts också för att ge plasten specifika egenskaper – att den blir mjukare, kladdig, luktar gott och så vidare. För att kunna välja material med bättre egenskaper kan man hitta märkningar på botten av plastprodukter eller på förpackningen när man köper nya saker.

Plastfest!

Plast och märkesspaningen avslutas i Mässhallen med en fest onsdag den 4 mars. Mer information om festen kommer lite längre fram.

Spanaruppdrag

Välj ett eller flera av följande uppdrag:

- Det finns mycket som är av plast runt omkring oss. Vad kan ni hitta? Gå på spaning och leta. Vad hittar ni i köket? Lekrummet? Sovrummet? Samlingssalen/klassrummet? Välj ett av rummen och gör en gemensam lista på vad ni hittar, finns det någon märkning på den plast ni hittar? Vad kan den betyda? (Lgr 11; No)
- Idag är många av leksakerna tillverkade av just plast, hur kan man veta om det är dålig eller bättre plast? Gör gärna ett collage om vad ni kommer fram till. Ta med det till avslutningsfesten och visa andra. (Lgr 11; No)
- Många barn/elever har idag väldigt mycket leksaker hemma. Hur såg det ut när dina föräldrar var små? Far- och morföräldrar? Intervjua en äldre person i din närhet. Kan ni hitta likheter och skillnader? (Lgr 11; Tk)
- Om man snart fyller år och man ska skriva en önskelista, finns det något man kan önska sig som inte är av plast eller som inte kostar pengar? Gör en gemensam lista eller rita bilder. Ta gärna med till festen så att vi kan inspirera varandra.
- Gå igenom checklistan på sidan 17 tillsammans (se länken nedan). Fundera kring om det finns något som ni tillsammans kan bli bättre på eller utveckla? Finns det något som man kan tänka på även hemma? Gör egna bilder eller ta kort som visar tipsen ni ger.
http://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/rapporter/Rapport_Giffri_forskola_foraldrar_forskolor.pdf
- Ring eller besök en leksaksaffär. Hur stor del av leksakerna är gjorda av plast? Varför är det så tror du? Finns det regler för vilka plaster man får sälja? Finns det märkning på leksakerna som säger vilken plast det är? Vem är ansvarig för vad som säljs i butiken? (Lgr 11; Tk)
- Plastens historia. När uppfanns plasten och vad användes den till i början? (Lgr 11; Tk., No)

Fakta till förskolelärare och lärare

Undvik helst att köpa plastprodukter. Om du måste välja något av plast så försök att undvika de värsta sorterna, det vill säga plast med siffran 3, 6 och 7 (framför allt polykarbonat, PC). Dessa plaster bedöms vara mer riskfyllda när det gäller exponering för farliga ämnen. Plast med siffran 1 – PET – används främst i flaskor för drycker och flytande livsmedel och bedöms utgöra en relativt låg risk. **Plast märkt med 2 eller 4 (polyeten) och 5 (polypropen) bedöms också utgöra en mindre risk.**

Välj bort mjuka, klibbiga och plastiga leksaker därför att mjuk plast avger kemikalier lättare än hård plast. För att göra plasten mjuk tillsätts mjukgörare som kan vara hormonstörande. Bly kan dessutom ingå som stabilisator i PVC-plast. Leksaker som luktar mycket plast kan också innehålla mer farliga kemikalier. Om leksakerna är klibbiga finns det till exempel en risk att de innehåller farliga mjukgörare.

Undvik leksaker som luktar parfym därför att de kan bland annat innehålla allergiframkallande ämnen.

Välj CE-märkta leksaker eftersom de ska uppfylla EU:s lagstiftning om leksakers säkerhet och där ställs bland annat kemikaliekrav.

<http://www.konsumentverket.se/vara-omraden/sakra-varor-och-tjanster/hjalmar-och-skydd/ce-markning/>

Här kommer tips från Naturskyddsföreningens rapport "Operation Giffri Förskola"

Prioritera rätt bland plasten:

- Undvik gammal mjukgjord plast.
- Undvik mjukgjord plast.
- Undvik att värma plast i kombination med mat/dryck. Detta inkluderar alla material i köket, tallrikar, glas, nappflaskor, osv.
- Undvik återvunnen plast, både mjuk och hård.
- Undvik gammal plast, både mjuk och hård.
(Lagarna skärptes både 2007 och 2013 så bättre plastleksaker är parfymfria och gjorda inom Europa efter 2013.)
- Undvik att köpa plastprylar som är tillverkade utanför EU.

Tips: Välj gärna produkter *tillverkade* inom EU. De flesta överträdelser rörande farliga kemikalier i produkter härstammar från länder utanför EU.